

The Effects Of Television Channels For Children On Initial Teaching Of Turkish

Aslı MANAV^{1*}

Abstract: As a rapidly globalizing world, individuals are met in Turkey over the years television in an earlier period. Birth rate, which is higher than in most developed countries, in this case Turkey, has led to an increase in the number of television channels for children. Television channels for children are also influencing the language use of the rapidly developing individual, primarily children in the era of language acquisition. There are no laws specific to the television channels that protect the language and mind development of the children's audience, who are the interlocutors of this attractive area evaluated as the premise of teaching Turkish language. It is also aimed at putting emphasis on this unprotected and vulnerable area. In line with this culture of television channels for children in Turkey, values, thought system, but also found similar effects with the effects constitute the scope of the article in the Turkish education context. Studies in 1-15 Temmuz.2018 date, for children The data obtained are recorded and Turkey by examining six different television channels broadcasting in the Turkish have been evaluated in the Turkish context. In addition to the features of phonetics, morphology, and syntax of the Turkic, they were evaluated in the context of teaching principles and methods.

Keywords: Turkish teaching, language acquisition, language teaching, Turkish Language, television, children.

Çocuklara Yönelik Televizyon Kanallarının Öncül Türkçe Öğretimine Etkisi

Özet: Hızla küreselleşen dünyamızda olduğu üzere, Türkiye’de de yıl geçtikçe bireyler daha erken bir dönemde televizyonla tanışmaktadır. Doğum oranı, çoğu gelişmiş ülkeye göre daha yüksek olan Türkiye’de bu durum, çocuklara yönelik televizyon kanallarının da sayılarının artmasına yol açmıştır. Çocuklara yönelik televizyon kanalları başta dil edinimi çağındaki çocuklar olmak üzere hızla gelişmekte olan bireyin dil kullanımını da temel düzeyde etkilemektedir. Türkçe öğretiminin öncül verileri olarak değerlendirilen bu cazip alanın muhatapları olan çocuk izleyicilerin dil ve zihin gelişimini koruyacak, belirtilen televizyon kanallarına özgü kanunlar bulunmamaktadır. Makale ile, bu korunmasız ve hassas alanın özelliklerinin ortaya konulması ve buna dikkat çekilmesi de amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda Türkiye’de çocuklara yönelik televizyon kanallarının kültür, değerler, düşünce sistemi benzeri etkileri de bulunmakla beraber Türkçe öğretimi bağlamındaki etkileri makalenin kapsamını oluşturmaktadır. Çalışmada 1-15 Temmuz.2018 tarihlerinde, çocuklara yönelik olarak Türkiye Türkçesiyle yayın yapan altı farklı televizyon kanalının kayıt altına alınarak incelenmesi yoluyla elde edilen veriler Türkçe bağlamında değerlendirilmeye çalışılmıştır. Türkçenin ses bilgisi, biçim bilgisi ve söz dizimi özelliklerinin yanı sıra öğretim ilkeleri ve yöntemleri bağlamında da tespit edilen verilerden hareketle değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretimi, dil edinimi, dil öğretimi, Türk Dili, televizyon, çocuklar.

¹ Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli
*Corresponding author (İletişim yazarı): aslimanav@gmail.com

Citation (Atf): Manav, A., (2018). Çocuklara Yönelik Televizyon Kanallarının Öncül Türkçe Öğretimine Etkisi, Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2 (1): 43-47

1. GİRİŞ

Günümüzde, internet medyasının artan etkinliğine karşın televizyonların kitleler üzerindeki etkinliği devam etmektedir. Belirtilen etkinlik alanı içerisinde televizyon yayıncıları insanlığın geleceği ve tüketim ekonomisinin tetikleyiciliği bağlamında oldukça önemli bir kitleyi keşfetmiştir: çocuk izleyiciler. Çocuk izleyiciler; modernizmin yoğun çalışma temposundan, ataerkil aile yapısının terk edilerek çekirdek aile yapısına geçilmesinden, yalnızlaştırıldıklarından dolayı sanal muhataplarıyla vakit geçirmeye yönlendirilmektedirler. Ailelerin çocuklarına sunacakları sanal muhatap olarak çocuklara yönelik televizyon kanalları güvenilir bir adres olarak tanımlanabilmekte ya da en azından bu imajla pazarlanabilmektedir. Bu gerekçenin de etkisiyle içeriği farklılaşabilen siber medya ve diğer televizyon kanalları güvenilir bulunabilirken çocuğun da vakit geçirmeyi istediği çocuk kanalları böylelikle erken çocukluk döneminden itibaren bireyin hayatında daha çok yer edinebilmektedir. Erken çocukluk dönemi, bireyin dil ve düşünce dünyasının gelişiminde stratejik öneme sahiptir. Bu dönem dil edinimi dönemi olarak tanımlanır. *“Dili, anlam evreninin, özgün işaretlemeler sistemine sahip yansımaları olarak değerlendirecek olursak dil edinim dönemini, bireyin anlamlandırma evreninin ana hatlarıyla oluştuğu dönem olarak tanımlayabiliriz. Bu nedenle, dil edinimi döneminde muhatap olunan dil birlikleri, hayatın diğer döneminde muhatap olunanlara oranla çok daha etkilidirler. Bireylerin dil edinim dönemlerinde, başta ailelerince olmak üzere kendileriyle daha çok vakit geçirenler (anne ve baba dışındaki aile fertleri, bakıcılar vs.) tarafından dil kullanımlarına özen göstermelidir (Aydemir 2013: 1293).”* Dil edinim döneminde, uzun süre mâruz kalınan televizyon kanalları belirtilen gerekçeyle bireyin dil ve düşünce dünyasının temelinde de etki etmektedir. Çünkü başta anne babası olmak üzere, çocukların en sık muhatap olduğu unsur televizyon olabilmektedir ki bu durumda ilgili televizyon kanalının öncül dil öğreticisi olduğunu belirtebiliriz.

Çocukların sessizce, keyifle vakit geçirdikleri çocuklara yönelik televizyon kanallarının sayısında Türkiye’de de (çoğu pazarın gereksinimi doğrultusunda) bir artış bulunmaktadır. Özellikle bu kanallarda sunulan doğrudan ve dolaylı reklamlar başlı başına bir endüstriyi ayakta tutabilme etkinlik alanına sahiptir. Bu etkinlik alanı, dili aynı şekilde kullanan, aynı değer yargılarını benimseyen çocukların edimlerinde de söz

sahibidir. Bu gerekçelerle sıradan televizyon kanallarının dışında özel bir yaklaşımla değerlendirilmesi gerektiğini düşündüğümüz bu alanın dil edinimi ve öğrenimi süreçlerine yönelik olası etkileri makalede incelenmeye, belirlenmeye ve değerlendirilmeye çalışılmıştır.

2. YÖNTEM

Makalenin örnekleme dayalı veri tabanı 1-15 Temmuz 2018 tarihlerinde, Türkiye’de uydu üzerinden izlenebilen TRT Çocuk, Disney Channel, Minika Go, Planet Çocuk, Cartoon Network, Kız adlı altı farklı televizyon kanalının yayınlarından oluşmaktadır. Öncelikle yayınlar, tüm unsurlarıyla kayıt altına alınmış, ardından sadece dil verileri (müzikal olanlar hariç) yazıya aktarılmıştır. Böylelikle toplam 114.506 cümle ve 483.821 kelimelik işletim belirlenmiştir. Sözlü dil verilerinin yazıya aktarımında tekrarlar değerlendirilmemiştir ki bu doğrultuda aynı yapımın gün içerisinde dahi altı kez tekrar edildiği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda programların tekrarı yazılı kayıtlarımızda karşılık bulmamasına karşın televizyon yapımcıları tarafından akılda kalıcılığı ve benimsemeyi de arttıran bir öğretim tekniği olarak kullanıldığı belirtilebilir. Bu durumun yanı sıra sözlü dil verisini barındırmayan çizgi filimlere de örneklem kaydında rastlanılmıştır ki belirtilen gerekçeyle bu yayınlar da değerlendirme dışında tutulmuştur.

Tespit edilen dil verisinin kökenine ilişkin belirlememizde Türk Dil Kurumu’nun yayımlanmış olduğu Büyük Türkçe Sözlük temel alınmış, ifadelerin sözdizimsel özelliklerinin belirlenmesinde ise oklu ayraçlama yöntemi (Karpuz 1999) kullanılmıştır. Türkçenin öğretimi amacını taşımasa da dil öğretimine ve öncesinde dil edinimine etki eden veri tabanı metindilbilimsel bağlamıyla sözceleri itibarıyla öğretim yöntemleri yönünden de değerlendirilmeye çalışılmıştır.

3. BULGULAR

Görüntü ve ses kayıtlarının yazıya aktarımında tekrar edilen programların değerlendirilmemesine, bir kez yazıya aktarılmasına karşın metin içi sözce, cümle, kelime grubu ve kelime tekrarı sıklıkla kullanılmıştır. *“Bu özelliği, programların tekrar yoluyla öğreticilik sağlayabilme amaçlarına bağlayabiliriz. Dil edinim çağındaki bireyler için televizyon kanallarının bu özellikleri, programları daha tercih edilir kılmaktadır. Çünkü dil edinim çağındaki bireyler, kendilerine yabancı olmayan*

(ilk kez karşılaşmadıkları) dil birliklerine karşı daha yoğun bir ilgi göstermektedirler (Aydemir 2013: 1294).” Bu doğrultuda 483.821 işletim değerine sahip kelimedenden oluşan örnekleminiz 966 farklı kelimeyi barındırmaktadır. 966 farklı kelimenin 72’si kahraman ya da karakter adı olarak kullanılmıştır ki işaret sıfatları ve zamirlerle birlikte kahraman adları da yüksek geçiş değerine sahiptir. Burada da yine tanınırlığın artırılması ve benimsenmenin sağlanması gibi işlevler geçerlidir. 966 farklı kelimenin dil kökenleri ve oranları aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

Tablo 1. Dil Kökenleri ve Oranları

Kökeni	Sayısı	Oranı
Türkçe	489	%50,62
Arapça	203	%21,02
İngilizce	178	%18,43
Fransızca	44	%4,55
Farsça	37	%3,83
Diğer (Latince, Rusça,	15	%1,55
Toplam	966	%100

Örnekleminizde geçen 483.821 kelimenin 966 farklı farklı sözcükten oluşması, sık işletim özelliği ve dil verilerinin tekrara dayalı pekiştirici işlevli kullanımı ile açıklanabilir. Ayrıca söz varlığının %50,62’sinin Türkçe kökenli olması Türkçe adına olumlu değerlendirilebilecek bir değerdir. Zira Türk kültürünün dolayısıyla dilinin bir parçası olmasına karşın köken itibarıyla Türkçe olmayan sözcükler (Türk Dil Kurumu’nun Büyük Türkçe Sözlük adlı eserine göre) yabancı kökendi sayılmaktadır. Örneğin metnimizde kullanılmasının yanında örnekleminizde de 49 kez işletilen “kelime” ifadesi Arapça olarak değerlendirilmiştir. Çoğu yabancı yapımcının üretimi olan programlar içerisinde Türkçenin yarıdan fazla orandaki hâkimiyetinin en önemli kaynağı kamu kuruluşu olan TRT Çocuk adlı televizyon kanalındaki kullanımlar olmuştur. Özel kanallarda ise özellikle İngilizce kullanım oranının yüksekliği çoğunlukla karakter, kahraman ve mekân adlarından kaynaklanmaktadır. 489 Türkçe kelime içerisinde en sık işletilen 20 kelime ile değerleri müteakip tabloda sunulmuştur:

Tablo 2. 489 Türkçe Kelime İçerisinde En Sık İşletilen 20 Kelime ve Değerleri

Kelime	Kullanım Sayısı	Toplam Söz Varlığı İçerisindeki Kullanım Oranı
Bir	3894	%0,804
Bu	2163	%0,447
Oyna-	1680	%0,347
Koru-	1173	%0,242
Çok	991	%0,205
Sev-	868	%0,180
Ol-	849	%0,175
Koş-	695	%0,144
Vur-	552	%0,114
Büyük-	536	%0,111
Küçük	397	%0,082
Ev	304	%0,063
Al-	278	%0,057
Gel-	255	%0,053
Yap-	207	%0,043
Git-	188	%0,039
İki	169	%0,035
El (organ adı)	149	%0,031
Arkadaş	132	%0,027
Yaşa-	126	%0,026
Toplam	15.606	%3,225

966 farklı kelime içerisinde en sık kullanılan 20 Türkçe sözcük toplam 15.606 geçiş değeri ile %3,225’lik kullanım oranına sahiptir. En sık kullanılan 20 sözcüğün 11’i fiil tabanı iken bunlardan ol- yardımcı fiili çoğunlukla yabancı kökenli sözcükleri yüklemleştirmekte kullanılmaktadır. Bu belirlememiz, hedef kitlesi içerisinde dil edinimi döneminde bulunanlara yönelik bir dil verisi kullanımı ile örtüşmektedir. Çünkü Türkçe dil edinimi de İngilizce gibi fiil önceliklidir (Aydemir 2013: 1296).

Örneklemin evreni içerisinde bulunan 114.506 cümlelerin %86,143’üne karşılık gelen 98.640 cümle etkendir. Bu özellik de dil edinimi dönemi izleyicileri için öncül Türkçe edinimi açısından uygun bir orana karşılık gelmektedir. Zira Türkçede de dil edinimi etken taban üzerine inşa edilmektedir. Belirtilen kurgu Türkçenin sözdizimine de uygulanan, Noam Chomsky’nin

Evrensel Dilbilgisi kuramı bünyesinde, zorunlu ve seçimlik birleşenlerden zorunlu birleşen özelliği gösteren temel cümleye karşılık gelmektedir.

Sözcük ve dolayısıyla öge sayısı da az olan kısa cümle yapılarının çoğunlukla kullanıldığı tespit edilen veri tabanımızın cümle içi dizilimlerine ilişkin ayrıntılı veriler en sık kullanılan beş cümle yapısına dayalı cümle içi dizimsel özellikler aşağıdaki tabloda sunulmuştur:

Tablo 3. En Sık Kullanılan Beş Cümle Yapısına Dayalı Cümle İçi Dizimsel Özellikler

Cümle İçi Dizilim	Geçiş Sayısı	Toplam Cümle İçerisindeki Kullanım Oranı
Özne→Yüklem	11064	%9,662
Yüklem	7489	%6,540
Nesne→Yüklem	7002	%6,115
Özne→Yüklem←Zarf Tümleci	5963	%5,208
Özne→Zarf Tümleci →Yüklem	5580	%4,873
Toplam	37098	%32,398

Tabloda görülebildiği üzere beş cümle yapısı toplam 114.506 geçiş değerine sahip cümlelerin yaklaşık üçte birini oluşturmaktadır. Bunların içerisinde özellikle ilk iki cümle yapısı (Özne→Yüklem, Yüklem) yalın dizilim özelliği itibariyle özellikle dil edinimi çağındaki bireyler için anlaşılması daha kolay bir yapı özelliği göstermektedir. Ancak toplam cümlelerin %5,208'ine karşılık gelen ve en sık kullanılan dördüncü cümle dizilimi daha çok İngilizcenin temel cümle kalıbı olarak kullanılmaktadır ki bu kullanım oranıyla aynı öğelerin düzenli cümle kalıbından da sık kullanımı tespit edilmiştir. Ö→Y←ZT (Subject→Verb←Object) diziliminin daha çok özel kanallarda yabancı yapımların dublajında kullanıldığını belirtebiliriz ki bu durum anadili öğretimi ve Türk çocuklarının dil edinimi için olumsuz özellik taşımaktadır. Nitekim televizyon karşısında vakit geçir(til)en çocukların, beğeni ve program içerisinde sık tekrarların da etkisiyle buradaki dil özelliklerini, ailelerinden edindiklerine nazaran daha öncelikli ve baskın bir

şekilde kullanabileceği gözardı edilmemelidir. “*Bu durumda anadilinin, yalnızca anadan öğrenilen ilk dil olarak değil, çocuktaki dilsel edinim etkilerine ve birikimlerine bağlı olarak açığa çıkan kullanımsal beceriler ve verimlilik ölçü alındığında etkin olan dil olarak anlaşılması gerekmektedir* (Karpuz 2003: 208).”

SONUÇ VE TARTIŞMA

Sonuç olarak, öncelikle çocuklara yönelik televizyon kanallarının içeriğini ve dil kullanım ölçütünü belirleyen bir yasanın ya da RTÜK içerisinde özel bir birimin olmaması özellikle televizyon karşısında gittikçe daha fazla vakit geçir(til)en çocuklar açısından kaygı verici bir tehlike arz etmektedir. Yabancı kökenli sözcüklerin ve özellikle kahraman adlarının bilhassa özel çocuk kanallarındaki hâkimiyeti bir diğer kaygı kaynağını oluştururken kamu kuruluşu olan TRT Çocuk'ta tespit edilen Türkçe duyarlılığının diğer kanallarda da sağlanması Türkçenin dil edinimi açısından önemlidir. Sözdizimsel yapıda da çeviri seslendirmelerde, kaynak dilden ziyade Türkçenin sözdizimi kurallarına uyulması Türkçe ediniminin yanı sıra düşünce sistematığının de Türkçeye dayandırılması bağlamında önem taşımaktadır. Belirlenen bu önemli alan üzerindeki tespitlerde Türkçenin kurallarına ve olanaklarına yabancı kalınması, Türk kültürüne, düşüncesine, hissiyatına ve kimliğine uzak yığınların yetişebilmesi gibi büyük tahribatlara sebep olabilecektir.

KAYNAKLAR

- Aydemir, Ö. K., (2013), Çocuklara Yönelik Televizyon Kanallarında Dil Kullanımı, Yeni Türkiye Dergisi Türkçe Özel Sayısı, Yıl: 9, Sayı: 55 Kasım-Aralık, Türkiye, s. 1292-1297.
- Direkçi, B., Bal, M. ve Şimşek, B., (2017), Teknoloji Tabanlı Türkçe Öğretimi Sürecinin Etkinlik Kuramı Çerçevesinde İncelenmesi, International Journal of Language Academy, Sayı ve Cilt 5/1, s. 373-380
- Doğanay, A. (Ed.), (2017), Öğretim İlke ve Yöntemleri, Ankara: Pagem Akademi Yayınları.
- Güzel, A., (2017), Başlangıçtan Günümüze Türkçenin Eğitim Öğretim Tarihi Araştırmaları, Ankara: Akçağ Yayınları.

Karpuz, H., Ö., (1999), Türkiye Türkçesinin Söz Dizimiyle İlgili Çalışmaların Dilbilimi Metodolojisi Bakımından Değerlendirilmesi ve Bazı Teklifler, Türk Dil Kurumu 3. Uluslararası Türk Dili Kurultayı Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, s. 625-639.

Karpuz, H., Ö., (2006), Anadili Bilinci Sorunu, Türkçenin Çaędař Sorunları (Ed. Gürer Gülsevin, Erdoğan Boz), Ankara: Gazi Yay., s.206-222.

Sever, S., (2004), Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme, Ankara: Anı Yayıncılık.

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts